

UMĚLÉ FOTBALOVÉ TRÁVNÍKY A JEJICH SROVNÁNÍ S PŘÍRODNÍMI FOTBALOVÝMI TRÁVNÍKY

Hlavní předností umělých trávnicků je jeho prakticky neomezené celoroční využití, použitelnost hrací plochy při jakémkoliv počasí zvláště kalamitním. Hřiště se může používat ve vysoké kvalitě i při přívalových deštích, nezamrzá a udržuje si svoji kvalitu i při nízkých teplotách pod bodem mrazu. Odpadá tak rušení a překládání termínů soutěžních utkání kvůli počasí. Přichází zde v úvahu koncentrovat na hřiště s umělým trávnickem mnohem více soutěžních utkání, která by byla v případě extrémních klimatických podmínek zrušena. V zimních měsících je v tuzemských podmínkách prakticky jedinou vhodnou variantou pro pořádání a sehrání turnajových a přátelských utkání v přípravném období. Umělý trávník přináší celoročně hru na stabilní rovnoměrné úrovni v celém půdorysu hrací plochy. Přináší kvalitnější podmínky jak pro herní činnost, tak i pro rozvoj technické úrovně v rámci tréninkového procesu. V kombinaci s umělým osvětlením nabízí využití nesrovnatelně delší časové kapacity. Další nezanedbatelné výhody jsou estetika, čistota, celoplošné pokrytí, stálobarevnost a hlavně snížení úrazovosti při méně příznivých klimatických podmínkách.

Nevýhodou je podstatně vyšší zahřívání hrací plochy v letních měsících při přímém slunečním svitu při venkovní teplotě kolem 30°C. Tato vlastnost se může částečně eliminovat použitím zásyrového gumového granulátu světlejší barvy a odstranit kombinací světlého granulátu se zabudováním klimatizačního závlahového systému. Závlahový systém je velmi užitečný i pro zlepšení herního komfortu sportovců – lépe se na ploše dýchá, lépe se hráčům na zkrupeném trávniku pohybuje a míč je rychlejší.

ÚDRŽBA UMĚLÝCH TRÁVNÍKŮ A PROVOZNÍ NÁKLADY

Optimální výkon umělého trávnicku se zajistí právě správnou údržbou. Správnou údržbou se docílí možnosti použití trávnicku po delší časové období. Uživatel je tak schopen maximalizovat prodloužení použitelnosti a životnosti své investice.

Řádnou údržbou umělých trávnicků je možno docílit:

- optimální herní vlastnosti
- estetiku
- dlouhou životnost

Nedostatečnou údržbou se mohou herní vlastnosti hřiště vážně zhoršovat. Míč se může po povrchu v různých částech lokálně pohybovat různou rychlostí, valivost a odraz míče se mohou lišit. Hřiště se může stát nerovné, tudíž i pohyb hráčů po hřišti se stává méně komfortním a ztěžuje se jinak naprosto bezproblémové ovládnutí míče. Pokud se na sportovišti delší dobu nevěnuje údržbě odpovídající pozornost a péče, povrch hřiště se zhutní a tak ztrácí svoji elasticitu a požadovanou pružnost. V současné době jsou díky dlouholetému výzkumu, složitému testování a pravidelnému získávání zkušeností a podnětů odborníků a sportovců následně zapracovávaných do výrobních programů výrobců na trh dodávány a poté instalovány umělé povrchy, které zaručují při řádném způsobu údržby ve všech sledovaných srovnatelných parametrech naprosto totožné vlastnosti, jako má kvalitní sportovní trávník přírodní. Z výše uvedených důvodů je řádná a odborně provedená údržba tak důležitá.

Pro celkový vzhled povrchu je nutno udržovat fotbalové hřiště čisté. Špinavé a nečisté hřiště není atraktivním prostorem k provozování jakéhokoli sportu a spíše sportovce odrazuje od hraní, než aby je naopak přilákalo. Nečistoty zároveň negativně ovlivňují požadované parametry vodopropustnosti umělého povrchu.

Průběžná pravidelná údržba

Povrch je nutno pravidelně a v souladu s počtem hodin jeho používání a zátěže kartáčovat. Četnost kartáčování se odvíjí od intenzity používání hřiště. Zde platí, že čím častěji se hřiště používá, tím častěji je třeba povrch kartáčovat. Základním účinkem kartáčování je vyrovnat zasypaný materiál a tím zajistit rovinnost hrací plochy a stabilní poměry sledovaných vlastností povrchu v celém prostoru hrací plochy i zámezí. Dalším důležitým důvodem pro kartáčování je narovnání vlasů umělého trávniku. Pravidelným kartáčováním všemi směry se zajistí udržení vláken ve vztyčené poloze. Řada firem nabízí různé typy kartáčů s různou působností. Nejběžněji se používají tažené trojúhelníkové kartáče.

Profesionální střednědobá údržba

provádí ji specializovaná odborně způsobilá a profesionálně vybavená firma, která se touto údržbou zabývá. Firma provede čištění plochy, kdy se hřiště zbavuje mechanických nečistot. Nečistoty jsou odstraňovány za pomoci systému sít ve sběrném sítu a následně se čistý granulát vrací na hřiště. Ideálně se tato údržba provádí 2x ročně, povinně aspoň jednou za rok. Po čištění následuje dekomprese, kdy se plocha provzdušní a uvolní se tak stlačený granulát. Na dekompresi navazuje v případě potřeby další čistící etapa a celý proces je završen celoplošným překartáčováním povrchu. Jelikož průměrný úbytek granulátu po zimním období činí v závislosti na velikosti plochy přibližně 2 tuny na celé fotbalové hřiště, je nutné granulát také pravidelně po zimním provozu doplnit. Profesionální údržba se provádí specializovanou mechanizací. Při zanedbání pravidelné údržby se střednědobá údržba zbytečně prodražuje, hlavně se však zkracuje životnost a snižuje provozuschopnost povrchu.

Srovnání nákladů na údržbu umělých a přírodních trávníků v závislosti na intenzitě provozního zatížení

Jak již bylo uvedeno výše, náklady na údržbu umělých povrchů a četnost servisních zásahů závisí na intenzitě zátěže, způsobu a kvalitě pravidelné údržby a na klimatických podmínkách (zde se jedná zejména o četnost a intenzitu sněhových srážek). Podobně tomu je i v případě přírodních sportovních trávníků.

Obecně je známou skutečností, že pořizovací náklady na stavbu sportoviště s umělým povrchem III. generace jsou cca trojnásobkem nákladů na vybudování travnatého hřiště přírodního se stejným sportovním vybavením a zázemím.

V této souvislosti je ovšem třeba mít na zřeteli, že přírodní povrch je možné používat z pohledu zátěžových hodin nepoměrně méně, a to platí už i v případě příznivých klimatických podmínek.

V současnosti se poměrně intenzivně hledá cesta pro zatraktivnění naší nejvyšší fotbalové soutěže pro diváckou veřejnost. S plánovaným osamostatněním 1. a možná i 2. ligy se uvažuje o nejrůznějších modelech jejich dalšího fungování a lze předpokládat, že dojde k zásahu do již tak nabitých termínových listin a k prodloužení soutěžních sezón a navýšení počtu odehraných utkání a zátěžových hodin. Už nyní jsou některé přírodní trávniky na našich stadionech díky poměrně časnému zahajování jarní části soutěže v průběhu února a

pozdnímu konci podzimní části v průběhu listopadu či prosince kvalitativně na hranici hratelnosti a regulérnosti. V našich podmínkách je již naprosto běžné, že výrazně přetěžované hrací plochy je nutné zvláště v době vegetačního klidu i několikrát v průběhu sezóny opravovat hlavně v brankovištích prostřednictvím výměny za nový předpěstovaný koberec (aktuálně např. Sparta, Dukla, Slovácko).

Tyto poměrně finančně náročné opravy ovšem nemusí s příchodem avizovaných změn stačit. Toto tvrzení lze beze sporu opřít o situaci, ve které se letos ocitla díky úspěšnému tažení evropskými poháry pražská Sparta. S navýšením počtu zápasů a tréninků konaných na hlavní ploše stadionu Generali aréna v průběhu loňského listopadu a prosince a následně v průběhu letošního února a března bylo nezbytné přistoupit k celoplošné kompletní výměně travnaté hrací plochy. U nás jde o záležitost do značné míry výjimečnou, ovšem ve vyspělých fotbalových zemích je to díky většímu zatěžování hracích ploch věc poměrně běžná. Tam není zcela výjimečné, že se mění trávník i dvakrát, či dokonce třikrát za sezónu.

Zatímco tabulkové hodnoty přípustné zátěže se na přírodních trávnících uvádějí v jednotkách hodin na týden a v případě nepříznivého počasí v jednotkách hodin na měsíc, v případě UT3G se jedná o možnost prakticky neomezeného a celoročně nepřetržitého provozu za jakéhokoliv počasí. Testováním ověřená životnost umělého povrchu je přitom při průměrné předpokládané zátěži 5,5hodin denně, tj. 2.000hodin ročně, je cca 10let.

Při takovém předpokládaném zatížení je třeba vynaložit na 2x uvažovanou střednědobou údržbu cca 2x 30.000,- Kč (bez částky za případné doplnění granulátu, které je aktuální pouze v opodstatněných případech!

Pokud se pokusíme o srovnání nákladů na pravidelnou údržbu profesionálních přírodních nepoměrně méně zatěžovaných povrchů, kde se možnost zátěže omezuje prakticky pouze na předzápasový trénink a zápas (2x až 4x dle ročního období) dojdeme k zajímavému zjištění:

Náklady na pravidelné sečení, likvidaci posečené hmoty, pravidelnou dodávku živin, pravidelné intenzivní zavlažování a dále pak na minimálně 1x ročně provedenou celkovou regeneraci spojenou s hloubkovým uvolněním, pískováním, přisevy, drnováním brankovišť a chemickým ošetřováním začínají v řádu okolo 250.000,- Kč za rok na úrovni okresních a krajských soutěží a zvyšují se výrazně v závislosti na významnosti soutěže pro níž se trávník využívá. Další významnou položkou v rozpočtu provozovatelů sportovních hřišť je pravidelná závlaha a celoroční mzdové náklady groundsmana (zaškoleného správce – odborníka, trávníkáře). V souvislosti s náklady na zavlažování je určitě na místě při srovnávání přírodních a umělých trávníků upozornit na skutečnost, že na rozdíl od pravidelného a intenzivního zalévání přírodních trávníků potřebného pro zdravý vývoj a růst, se v případě umělého povrchu používá klimatická závlaha pouze pro ochlazování trávníku a zkvalitnění herního komfortu. Intenzita závlahy je zde tudíž podstatně menší, potřebná doba kropení je výrazně kratší a náklady na spotřebovanou vodu jsou tak několikanásobně nižší.

STRUČNÉ SHRNUÍ POZITIVNÍCH VLASTNOSTÍ UMĚLÝCH FOTBALOVÝCH TRÁVNÍKŮ A JEJICH VLIV NA ÚROVEŇ SPORTOVNÍHO VYŽITÍ V 11 BODECH:

- 1) **Fotbal v České republice** se stal v masovém měřítku **celoročním sportem.**

- 2) **Kapacitní využití** pro soutěžní utkání i tréninkový proces je srovnatelné s třemi hřišti s přírodním trávníkem. Daleko větší možnosti tréninkové činnosti mládeže na kvalitním povrchu.
- 3) **Stabilní rovnoměrná** úroveň **hrací plochy** – vytváří podstatně kvalitnější podmínky jak pro herní činnost, tak zvláště potom i pro rozvoj technické úrovně mládežnických kategorií v rámci tréninkového procesu.
- 4) **Použitelnost hrací plochy** při jakémkoliv počasí (zvláště kalamitním) hřiště je k dispozici v plné vysoké kvalitě při návalových deštích, nikdy nezamrzá a udržuje si svoji kvalitu i při nízkých minusových teplotách.
- 5) **Soutěžní utkání** se nemusí rušit kvůli počasí, což výrazně přispívá k regulérnosti soutěží řízených FAČR. Naopak je možné na hřiště s UT koncentrovat, v případě extrémního počasí, i více těchto soutěžních utkání.
- 6) **Zimní příprava** - přechod z mlatových povrchů na umělý trávník umožňuje nejen sehrání, ale i přesné plánování vysokého množství turnajových a přátelských utkání zvláště v přípravném období.
- 7) **Osvětlení** – při použití těchto systémů, které jsou aplikovány na většině hřišť s UT, se také výrazně prodloužila jejich použitelnost v zimních měsících (tato je prakticky časově neomezená).
- 8) **Snížení úrazovosti** – při nevhodných klimatických podmínkách, zvláště v zimních měsících, se snížila úrazovost na UT v porovnání s dřívějšími mlatovými povrchy, ale i s přírodními trávníky.
- 9) **Fotbal na umělém trávníku** - se ve světě vydal na stejnou cestu jako ostatní sporty (tenis, házená, košíková atd.).
- 10) **Estetika a čistota** – kterou je nutné také vysoce kladně hodnotit – zvláště s ohledem na konkurenci ostatních sportů.
- 11) **Spolupráce s FIFA** – v ČR je plně respektována norma KONCEPT KVALITY pro umělé trávníky 3. generace vydaná FIFA. Ve spolupráci FAČR s Asociací zhotovitelů fotbalových hřišť s umělými trávníky při ESTO, o.s. se ve všech jeho oblastech dodržuje jak splnění kritérií při výstavbě, tak při Atestaci a Reatestaci hřišť. Součástí je i program systému i realizace údržby těchto hřišť.